

HANNELE PALUKKA JA PETRA AUVINEN

Tampereen yliopisto, yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

MATTI MAHLAMÄKI

Tampereen yliopisto, viestinnän, median ja teatterin yksikkö

Maaseutu, raviurheilu ja rahapelaaminen Miten maaseutua käytetään puheen tulkinnallisena voimavarana?

TIIVISTELMÄ

Artikkelissa eritellään ravihevosten kasvattajien ja valmentajien haastatteluaineistoa analysoimalla, mitä merkityksiä raviurheilu ja siihen kiinnittynyt rahapelaaminen saavat, kun maaseutua käytetään puheen tulkinnallisena voimavarana. Aineisto koostuu yhteensä 25 yksilö- ja ryhmähaastattelusta, jotka toteutettiin vuosina 2011 ja 2013. Analyysi osoittaa, että hevosityhteisö on jakaantunut identiteetiltään kahteen ryhmään: perinteitä kunnioittaviin hevostustietureihin ja markkinatalouteen tukeutuviin peli- ja viihdealan ammattilaisiin. Kyse on hevostaloutta määrittävästä ilmiöstä, vastakkainasettelusta, joka on esiintynyt aina 1800-luvulta alkaen eri muodoissaan. Vaikka ravihevosten kasvatus onkin pääosin muuttunut maanviljelijöiden harrastuksesta rahavaltaiseksi ja teknologiaa hyödyntäväksi jalostustoiminnaksi, hevosityhteisölle ei ole muodostunut yhteistä näkemystä raviurheilun perimmäisestä tarkoituksesta. Kun sen tarkoitus on yksille toimia kansainvälisen viihde- ja urheilun areenana, toisille se on yhä keino mahdollistaa hevosityhteisön elämäntapa ja sen harjoittama, osin perinteisiin sitoutunut jalostustoiminta.

Suomalainen yhteiskunta on muuttunut radikaalisti toisen maailmansodan jälkeisten vuosikymmenten aikana maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta jälkiteolliseksi palveluyhteiskunnaksi (esim. Oksa & Rannikko 1988; Alasuutari 1996). Toisen maailmansodan jälkeisessä Suomessa vallitsi luja usko maaseudun tulevaisuuteen. Maaseutua asutettiin Karjalan siirtoväestöllä, asutustiloja perustettiin ja peltoja rai-vattiin, mutta jo 1950-luvun lopulla alkanut maatalouden koneellistuminen, toinen teollinen vallankumous ja 1960-luvulla entisestään kiihtynyt kaupungistuminen sysäsivät kaupunkia ja maaseutua erilleen toisistaan (Ylikangas 1986: 201–248; Alasuutari 1996: 104–121; Mahlamäki 2003: 300–302). ”Maahenki” päättyi 1960-luvun loppupuolella alkaneeseen maaltapakoon, harvaan asutun maaseudun tyhjenemiseen ja Euroopan suurimpaan rakennemuutokseen, joka on jatkunut aina näihin päiviin saakka. Harvaan asutulla maaseudulla vuotuinen väestökato oli vuosina 1995–2005 yli prosentin, ja on ennustettu, että monissa maaseutukunnissa väestö supistuu viidenneksellä vuoteen 2020 mennessä sekä keskitty-

Asiasanat: hevostalous, hevosityhteisö, maaseutu, rahapelaaminen, raviurheilu, sosiologin kulttuuritutkimus

entistä harvempiin kasvukeskuksiin. (Maaseutupoliitiikan yhteistyöryhmä 2006; 2009.)

Tästä kehityksestä huolimatta Suomi on edelleen luonteeltaan hyvin maaseutumainen maa. Maaseutualueet ovat monimuotoisia ja niiden kehitys, vahvuudet ja haasteet vaihtelevat. Matkailu, loma-asutus ja hevostalouden antavat leimansa maaseudulle. Kaupunkien läheisellä maaseudulla väestönkasvu onkin kiihtynyt ja se ohitti 1990-luvun lopulla kaupunkien väestönkasvun. Maaseudun urbanisoituminen ei määritä pelkästään suomalaista yhteiskuntaa. Se on ollut vallitseva ilmiö myös Yhdysvalloissa, missä siitä käytetään käsitteitä ”mukavuushakuinen muuttoliike” (amenity migration) (Nelson & Dueker 1990; Nelson 1992; Lever 1993; Crump 2003) tai ”elämäntyyliperustainen muuttoliike” (lifestyle migration) (Benson & O’Reilly 2009; O’Reilly & Benson 2009).

Niin hevosityhteisöjen, perinteisen hevostalouden kuin uusienkin hevoselinkeinojen keskiössä on hevonen, joka on yksi Suomen merkittävimmistä eläimistä sekä kulttuurisesti että historiallisesti. Hevosen rooli on kuitenkin muuttunut paljon viimeisen sadan vuoden aikana (Leinonen 2013). Nora Schuurman tiivistää tämän muutoksen muutama 1900-luvun lopun vuosikymmenen, joiden kuluessa hevosen rooli on muuttunut työjuhdata, sotaratsusta ja kulkuvälineestä suosituksi urheilu- ja harrastustoveriksi. Schuurman ymmärtää ihmisen ja hevosen suhteen emotionaalisenä tai välineellisenä siten, että suhtautumistavat saattavat olla osin päällekkäisiä. Niiden taustalla vaikuttaa myös hevosen kategorisointi hyöty- ja seuraeläimiin. (Ks. Schuurman 2012.)

Marko Nenonen (1999) on pohtinut hevosen merkitystä eläimenä historian näkökulmasta. Hänen tutkimuksensa osoittaa, miten julkisen vallan hevosjalostus alkoi Ruotsi-Suomessa jo uuden ajan alussa Ruotsin kuninkaiden perustaessa hevossiitoloita myös Suomen alueelle. Vuosisatojen kuluessa hevonen sivuutti hyötyeläimenä härän ja muuttui sodankäynti-, liikenne- ja työvälineeksi ja edelleen urheiluvälineeksi. Matti Mahlamäki (2003: 153) puolestaan näkee suomalaisen yhteiskunnan ja maaseudun muutoksen konkretisoituvan hevosen muuntautumisenä ”sodanjälkeisen jälleenrakennuksen työjuhdata tähdeksi urheilu-

areenoille ja lopulta siteeksi maalta kaupunkiin muuttaneille”.

Vuonna 2012 Suomessa oli 74 100 hevosta ja 16 000 hevostallia. Hevoset työllistivät koko- tai osa-aikaisesti noin 15 000–16 000 alan osaajaa, yrittäjää sekä alaan liittyvää toimijaa. (Suomen Hippos 2013.) Hevostalouden harjoittajat työskentelevät enimmäkseen taajamien liepeillä ja niiden läheisellä maaseudulla. Maassamme on runsaat 11 000 maatilaa, joiden toiminta liittyy hevosiin. Perinteisintä on hevosten kasvatusta, joka luetaan myös perusmaatalouden tuotantosuunnaksi. Kasvatukseen liittyy usein sitä tukevaa ravi- ja valmennusta ja kilpailutoimintaa sekä ratsastuskouluja ja hoitotalleja. (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto 2013.)

Mahlamäen (2004) ja Schuurmanin (2012) esiin nostama hevosen yhteiskunnalle tuottama hyöty ja välineellisyys liittyvät myös hevosiin kytkeytyvään rahasta pelaamiseen. Suomessa sallittiin totalisaattori-peli raveissa 1920-luvun lopulla (Edilex 308/1927) ja hevospielen julkiselle vallalle tuottama hyöty määritettiin käytettäväksi maaseudun hevosjalostuksen edistämiseksi. Näin kaupunkilainen hevostalouden osa – ravien rahapeli – liittyi osaksi maaseudun hevostaloutta. Vuonna 2013 Suomi kuului Euroopan viiden suurimman ravimaan joukkoon. Vuosittain raveissa käy runsaat 700 000 katsojaa ja aktiivisesti raviurheilua harrastavia arvioidaan olevan noin 50 000. Ravit on jääkiekon jälkeen Suomen toiseksi suosituin urheilun yleisölaji, ja rahapelaamisella on siinä tärkeä osa. Kesäisin järjestettävät Kuninkuusravit on suurimpia yleisötapahtumia Suomessa: Kuopiossa vuonna 2013 järjestetyt ravit keräsivät lähes 59 000 katsojaa.

1960-luvun puolivälin jälkeen alkanut totopelin suosion nousu mahdollisti hevostalouden muutoksen työstä urheiluksi ja vapaa-ajanviettotavaksi. Vuosina 1970–1979 totovaihto nousi 6,1 miljoonasta markasta 228,5 miljoonaan markkaan ja totoravikilpailujen määrä 263:sta 629:en kilpailuun (Mahlamäki 2003: 219). Hevospielen tuotosta takaisin hevostaloudelle palautuva rahamäärä on hevosalalle erittäin merkittävä tulonlähde, ja totalisaattoria voi pitää hevostalouden käyttövoimana. Vuonna 2012 Suomessa ravipielen vaihto oli 249,1 miljoonaa euroa, mistä hevosalalle palautui 51,6

miljoonaa euroa. Vuodesta 2002 on totopelejä ollut mahdollista pelata myös internetissä. Vuonna 2012 yli puolet (130,9 miljoonaa euroa) pelaamisesta tapahtui siellä. (Suomen Hippos 2013.)

Raviurheilu lähentää toistensa vastinpareina pidettäviä maaseutua ja kaupunkia toisiinsa: maaseutu nähdään kaupungin vastakohtana, jolloin maaseutuelämä viittaa aitoon ja alkuperäiseen. Maaseutu liitetään luontoon ja menneeseen aikaan vastakohtana dynaamiselle ja kiireiselle kaupunkielämälle (Alasuutari 2011: 20). Raviurheiluun ja siihen kytkeytyvään rahapelaamiseen liittyvissä tutkimuksissa erilaisia vastakkainasetteluita onkin käytetty analyysiä suuntaavana voimavarana. Esimerkiksi antropologi Per Binde (2011) on etnografisessa tutkimuksessaan raviurheilusta ja siihen kytkeytyvästä rahapelaamisesta luonut raviradasta käsitteen raviterritorio, joka näyttäytyy muusta yhteiskunnasta sosiaalisesti ja kulttuurisesti eriytyneenä piirinä, raviammattilaisille ja raviharrastajille syvästi merkityksellisenä tilana. Pauliina Raento ja Lassi Härmälä (2012) ovat tutkimuksessaan suomalaisen ravipelaamisen muutoksesta tuoneet esille, että hevosalan sisäinen kahtiajako on edelleen voimassa. Vastinparit etelä ja pohjoinen, kaupunki ja maaseutu, raviurheilu ja jalostustoiminta, liiketaloudellinen ja kulttuurisesti kestävä kehitys, kansainvälinen ja kansallinen sekä lämmin- ja kylmäveriväki ovat kuitenkin täydentyneet 2000-luvulla uusilla risteilyksillä. Matti Mahlamäki (2003) on historiikissaan *Pellolta Paanalle ja Pussihousumiehistä Patiinipoikiin* esittänyt hevosalalla pitkään vallinneen kahtiajaon maaseudun ja kaupungin välillä. Hevostalouden toimijoille on tyypillistä vastakkainasettelu, jota on esiintynyt 1800-luvulta alkaen. Maaseutu vastaan kaupunki -asetelma identiteetin rakentamisessa oli kuumimmillaan 1950-luvun lopulla taisteltaessa oikeudesta tuoda Suomeen lämminverisiä ravihevosia. Mahlamäki (emt.: 112–124) on kiteyttänyt asetelman seuraavasti: ”kaupunki vastaan maaseutu, lämminveriset hevoset vastaan kylmäveriset hevoset, liikemies vastaan maanviljelijä, raviurheilija vastaan hevosten jalostaja, toton pelaaja vastaan hevosten ihailija, ulkomaille suuntautunut vastaan kotimaahan kääntynyt, uusi hevosharrastaja vastaan perinteinen hevosharrastaja, hevosten jalostaminen vas-

taan suomenhevosen puhtaana kantana pitäminen ja kilpahevonen vastaan työhevonen”.

Tässä artikkelissa maaseutua ei tarkastella kaupungin vastinparina, vaan niiden kulttuuristen jäsennystapojen voimavarana, joiden avulla suomalaista raviurheilua ja siihen kytkeytyvää rahapelaamista esitetään. Artikkelissa eritellään hevostalouden harjoittajien, ravihevosten kasvattajien ja valmentajien haastatteluaiheistoa analysoimalla, mitä merkityksiä raviurheilu ja rahapelaaminen saavat, kun maaseutua käytetään puheen tulkinnallisena voimavarana. Artikkelin perustuu Alkoholitutkimussäätiön ja Pelitoiminnan tutkimussäätiön rahoittamaan tutkimukseen, *Rahapelaaminen suomalaisen elämäntavan ja -tyylin jäsentäjänä*. Tutkimuksen tavoitteena oli analysoida rahapelaamisen ja elämäntavan suhdetta suomalaisessa yhteiskunnassa. Artikkelissa esitellään ensin tutkimuksen teoreettinen viitekehys, aineisto ja analyttinen lukutapa. Sen jälkeen tarkastellaan, miten maaseutua käytetään raviurheilupuheen tulkinnallisena voimavarana erittelemällä raviurheilulle, rahapelaamiselle ja niiden suhteelle annettuja merkitysluottuvuuksia. Lopuksi arvioidaan, miten ja miksi maaseutua käytetään raviurheilun tulkinnallisena voimavarana hevostalouden harjoittajien tuottamissa erilaisissa puhetavoissa ja -teksteissa.

Teoreettinen viitekehys

Artikkelin voisi ajatella aiheensa perusteella sijoittuvan maaseutututkimuksen viitekehukseen, mutta se kiinnittyy vielä lähemmin sosiologisen kulttuurintutkimuksen näkökulmaan. Kulttuurintutkimuksen käsitteellä viitataan tiettyyn näkökulmaan tutkia yhteiskuntaelämän erilaisia muotoja kulttuurisina ilmiöinä, jolloin tarkastelun keskiöön nostetaan erityisesti merkityksen käsite ja yhteiskuntaelämän merkitysvälitteisyys (Willis 1977; 1978; Clarke ym. 1979). Kulttuuri on käsitteenä saanut alkunsa latinankielen sanasta *cultura*, joka alun perin tarkoitti maanviljelystä ja muokkausta. Kulttuurin käsite on vuosisatojen kuluessa kohdannut paitsi monenlaisia muutoksia, myös liittänyt sisältönsä kaikkea inhimillistä, mitä voidaan pitää ihmisten saavutuksina, eräänlaisena jäljenjättämisenä ihmiskunnan historiaan. Vaikka sitä pidetäänkin sosiaalisuuden ja yhtei-

söllisyyden rakennusaineena, itse kulttuurin käsitteellä on voimakkaasti arvottava kaiku. Yleiskielessä kulttuurilla viitataan usein ihmisen henkisen toiminnan ja luovan kompetenssin synnyttämiin taiteisiin. Kulttuurin käsitteelle on kuitenkin olemuksellista, että se voidaan ymmärtää ja määritellä monella eri tavalla.

Tämän artikkelin näkemys kulttuurista on olennaisesti laajempi kuin edellä mainittu hierarkkinen kulttuurikäsite. Emme tarkoita kulttuurilla vain parasta ja kauneinta, mitä ihmiskunta on tullut tuottaneeksi, vaan enemmänkin kollektiivista subjektiviteettiä: hevosyhteisön omaksumaa tapaa hahmottaa raviurheilua ja siihen liittyvää rahasta pelaamista. Käsitettä kulttuuri määrittää siten kollektiivisuus, yhteisöllisyys. Erotukseksi luonnon tapahtumille se mielletään joksikin ihmiselle kuuluvaksi, ihmisen tuottamaksi, ilmaisemaksi tai ajattelemaksi. Kulttuurintutkimuksen ydin ei ole kuitenkaan tietystä tavassa määritellä tai ymmärtää kulttuurin käsitettä, vaan tavassa korostaa yhteiskuntaelämän merkitysvälitteisyyttä.

Kulttuurintutkimuksen näkökulma tarkoittaa tässä artikkelissa sitä, että raviurheilua ja siihen kytkeytyvää rahapelaamista yhteiskunnallisena toimintana tarkastellaan merkitysten tuottamisena, ei hevosyhteisön todellisuutena sinänsä. Vaikka merkittävä osa modernista hevostaloudesta on 2000-luvulla asettunut kaupunkiin ja kaupunkien lähimaaseudulle (ks. Eklund ym. 2007), artikkelissa ei kysytä, mitä maaseutu alueena merkitsee hevostalouden harjoittajille tai miten maaseudun kehitys kytkeytyy hevoseen (vrt. Kumpulainen 2000). Artikkelissa ei myöskään tarkastella raviurheilussa vallitsevaa ihmisen ja eläimen suhdetta. Emme kysy, millä tavoin hevostalouden harjoittajien suhde ravihevosiin kytkeytyy heidän raviurheilulle antamiinsa merkityksiin tai miten maatalouden murros ja kaupungistuminen ja sen seurauksena hevosen muuntuminen työjuhdata harraste- ja urheilueläimeksi on muuttanut ihmisen ja hevosen suhdetta (vrt. Schuurman 2012; Leinonen 2013). Sen sijaan artikkelissa rakennetaan ymmärrystä siitä, miten hevostalouden harjoittajat käyttävät maaseutua tulkinnallisena voimavarana antaessaan raviurheilulle ja siihen kytkeytyvälle rahapelaamiselle erilaisia merkityksiä.

Aineisto ja analyttinen lukutapa

Artikkelin aineisto koostuu yksilö- ja ryhmähaastatteluista, joita analysoitiin rinnakkain. Yksilöhaastattelut toteutettiin kesällä 2011 Ylöjärvellä, Teivon raviradalla järjestettyjen kaksipäiväisten Kuninkuusravien yhteydessä. Haastateltavat kerättiin satunnaisesti raviyleisön joukosta. Yksilöhaastatteluihin osallistui 10 hevostalouden harjoittajaa sekä 12 raviurheilun harrastajaa. Rajasimme aineiston analyysin hevostalouden harjoittajien haastatteluihin (kahdeksan miestä ja kaksi naista). Yksilöhaastattelut etenivät taustakysymysten lisäksi 15 strukturoidun kysymyksen varassa, joissa selvitettiin haastateltavan suhdetta raviurheiluun, rahapelaamiseen, hevosvedonlyöntiin ja vapaa-ajan harrastuksiin sekä haastateltavan käsityksiä raviurheilun hyvistä ja huonoista puolista sekä raviurheilun tulevaisuudesta.

Ryhmähaastattelut toteutettiin keväällä 2013 Teivon raviradalla järjestettyjen Toto 5 -ravien yhteydessä. Kaikille kyseisiin raveihin osallistuville ravihevosten kasvattajille ja valmentajille lähetettiin sähköpostitse pyyntö osallistua ryhmähaastatteluihin. Haastattelupyynnöön suostui kahdeksan hevostalouden harjoittajaa, joista yksi perui myöhemmin osallistumisensa. Seitsemästä haastateltavasta pyrittiin muodostamaan kolme iän ja sukupuolen perusteella mahdollisimman heterogeenista ryhmää. Tavoite toteutui haastateltavien iän, mutta ei sukupuolen suhteen, koska haastattelupyynnöön vastasi myöntävästi ainoastaan yksi nainen. Haastateltavat olivat iältään 34–74 -vuotiaita. Ryhmähaastatteluun yksi osallistui kaksi miestä ja yksi nainen. Ryhmähaastattelut kaksi ja kolme koostuivat kumpikin kahdesta miehestä. Ryhmähaastattelut etenivät taustakysymysten lisäksi seitsemän puoli-strukturoidun kysymyksen varassa, jotka koskivat haastateltavien kiinnittymistä hevosyhteisöön, heidän suhdettaan raviurheiluun ja heidän käsityksiään raviurheilun myönteisistä ja kielteisistä piirteistä sekä raviurheilun tulevaisuudesta. Yksilö- ja ryhmähaastattelut taltioitiin nauhurilla ja litteroitiin 199 sivua käsittäväksi tekstitiedostoksi.

Artikkelissa etsitään hevostalouden harjoittajien tapaa jäsentää suomalaista raviurheilua ja siihen liittyvää rahapelaamista analysoimalla sitä haastat-

teluaineiston avulla. Aineiston vaihtelevia, moniäänisiä ja ristiriitaisiakin puhetekoja lähestytään työkaluina, joiden avulla haastateltavat tuottavat erilaisia merkityksiä. Aineiston analyysissä käytetään diskurssi- ja argumentaatioanalyysiä, ja sen fokus on siinä, miten haastateltavat käyttävät verbalisia lausumia ja argumentteja jäsentäessään raviurheilua ja siihen kytkeytyvää rahasta pelaamista. Tällöin haastatteluaineistolta ei kysytä, miksi jokin asia on sellainen tai tällainen tai miten asia on koettu. Sen sijaan kysytään, miten haastattelun osanottajat rakentavat ja neuvottelevat yhdessä roolinsa, tilanteenmäärittelynsä tai erilaiset puheen tarkoitukset; mitkä puhettavat kutsutaan esiin ja mitä ne palvelevat.

Diskurssin käsite on kaikkea muuta kuin ongelmaton. Se sisältää ajatuksen siitä, että merkitykset eivät ole koskaan abstrakteja. Ne tuotetaan diskurssissa, jotka ovat historiallisia, sosiaalisia ja institutionaalisia. (Lehtonen 1996: 66–70.) Norman Fairclough (1997: 31, 124–126) erottaa diskurssin kaksi merkitystä: diskurssi vuorovaikutuksena ja diskurssi sosiaalisena konstruktiona. Ensin mainitussa merkityksessä diskurssi määrittellään ihmisten keskinäiseksi kanssakäymiseksi sosiaalisissa tilanteissa. Toisessa merkityksessä, jota suosivat erityisesti jälkistrukturalistiset yhteiskuntateoreetikot, kuten Foucault, diskurssi esitellään tiedon muodoksi. Artikkelin analyysissä pyritään liittämään nämä molemmat merkitykset yhteen siten, että siinä tarkastellaan haastateltavien puhetta sekä sen interpersoonallisesta, vuorovaikutuksellisesta funktiosta että sen ideationaalista eli todellisuutta kuvaavasta funktiosta käsin. Diskurssianalyysin avulla vastataan kahteen kysymykseen: ensinnäkin, miten hevostalouden harjoittajat jäsentävät raviurheilua ja rahapelaamista ja toiseksi, miten he esittävät itseään ja muita.

Haastatteluaineiston analyysi oli monivaiheinen prosessi, joka sisälsi kolme keskeistä lukutapaa: arvo-, kehys- ja puhekontekstiluennat. Analyysin aluksi luettiin yksilöhaastattelut ja luokiteltiin haastateltavat sen mukaan, merkitseekö raviurheilu heille elinkeinoa vai ei. Tämän jälkeen selvitetiin, millaisia puhetapoja yksilöhaastattelut sisältävät. Puhetapojen nimeämisen jälkeen tarkasteltiin niiden heijastamia kovia ja pehmeitä arvoja. Arvo- luennan rinnalla selvitetiin totopelaamista jäsen-

täviä ulottuvuuksia. Ryhmähaastattelut luettiin niiden valmistuttua keväällä 2013, minkä jälkeen ryhmä- ja yksilöhaastatteluita analysoitiin yhdessä kehyslennan kautta. Aineistoa jäsentävät laajat tulkintakehykset nimettiin elinkeinon, urheilun ja pelaamisen kehyksiksi, joiden alle aineistossa esiintyvät diskursiiviset puhettavat luokiteltiin. Aineiston analyysin lopussa suoritettussa puhekontekstiluennassa tarkasteltiin hevostalouden harjoittajina toimivien haastateltavien suhdetta omaan yhteisönsä, raviyleisöön ja ravi-instituutioihin sekä määriteltiin kullekin puhekontekstille tunnusomainen diskurssi.

Raviurheilun ja rahapelaamisen kulttuuriset jäsenystavat

Hevostalouden harjoittajat, ravihevosten kasvattajat ja valmentajat jäsentävät raviurheilua ja siihen kytkeytyvää rahapelaamista tukeutumalla kolmeen kulttuuriseen jäsenystapaan, jotka on nimetty vastuun, elämyksellisyyden ja kehittämisen puhetavoiksi. Jokainen näistä puhetavoista asettuu omaan kontekstiinsa: vastuupuhe hevosityhteisön, elämyksellisyyden puhe raviyleisön ja kehittämisspuhe ravi-instituutioiden näkökulmaan. Sen lisäksi, että puhettavat asettuvat eri konteksteihin, niillä jokaisella on oma tehtävänsä.

Vastuun puhetapa

Jäsentäessään raviurheilua ja siihen kytkeytyvää rahapelaamista hevosityhteisön näkökulmasta kasvattajat ja valmentajat tukeutuvat puhetapaan, joka on nimetty vastuun puhetavaksi. Tukeutumalla vastuun puhetapaan haastateltavat tulevat samalla käyttäneeksi maaseudun arvomaailmaa puheensa resurssina. Vastuullisuus mielletään yleisesti yhdeksi maaseudun arvomaailman tunnusmerkeistä, ja se liittyy agraari-konservatiivisiin arvoihin: työn kunnioittamiseen, kuuliaisuuteen esivaltaa kohtaan ja kykyyn erottaa oikea väärästä (ks. Alasuutari 1996). Vastuun puhettavan keskiössä näyttäytyy hevonen, jonka hyvinvoinnista haastateltavat kertovat kantavansa vastuuta. Kuten seuraavasta esimerkistä ilmenee, vastuupuheessa asetetaan vastakain julkisuudessa esitetyt käsitykset ravihevosten

hoidosta ja hevosityhteisön, maaseudun asukkaiden keskuudessa vallitsevat hevosen todelliset hoitokäytänteet:

Mies, 50 v.: – ja sitten kyllähän kaikkihan siihen niinku tähtää juuri siihen menestykseen elikä siis kun paljon on kritisoitu sitä että hevosia ei pidetä hyvin eikä huolehdi niitten hyvinvoinnista niin tota sehän on ((naurahtaa)) aivan käsittämätön asia että koska eihän voi ajatella että sä kilpailet ja pyrit saamaan hyvää menestystä jos et sä myöskin hoida sitä sitä urheilijaa hyvin elikä kyllä se kaikki lähtee sieltä että se se ensinnäkin se voi hyvin ja saa hyvän ravinnon ja kaikki olosuhteet on hyviä missä sitä valmennetaan ja myöskin missä se hevonen asuu, mut kyllä se jos ei ne kaikki osa-alueet oo kunnossa niin turha hirveesti on menestystä (odottaa). (Ryhmähaastattelu 1)

Haastateltava kyseenalaistaa ravihevosten kasvattajiin ja valmentajiin kohdistuvan kritiikin hevosten huonosta kohtelusta asettumalla yksikön toisen persoonan diskursiiviseen asemaan. Näin hän kutsuu muita haastattelun osanottajia tunnistamaan itsensä tietävinä puheen vastaanottajina, joiden olettaa jakavan oman tietämyksensä hevosten hyvästä hoidosta. Samalla hän kutsuu haastattelun osanottajia jakamaan oman näkemyksensä raviurheilusta, jossa on menestyttävä, jos mieli harjoittaa elinkeinoaan. Menestyksen takaajia ovat hyvin hoidetuthevokset. Haastateltava rakentaa puolustuspuheensa taitavasti esittämällä ravihevokset urheilijoina. Puhe hevosesta urheilijana on varhainen suomalaisessa yhteiskunnassa vallitseva konstruktio. Raviurheilun näkökulmasta ei ole yhdentekevää, että hevonen on eläin, koska urheilukäsite on siirtynyt maaseudun ja kaupunkien hevosurheilusta eli ravikilpailuista ihmisurheiluun. Ilman hevosten ravikilpailuja ei olisi ihmisurheiluun tullut ennätysten, kunnan, valmennuksen ja kilpailun käsitettä. (Ks. Mahlamäki 2003; Vettenniemi 2008.) Esittäessään ravihevokset urheilijoina haastateltava tulee inhimillistäneeksi kasvattamansa ja valmentamansa hevokset ihmiseen rinnastettaviksi luontokappaleiksi, joita tulee kohdella kuten ketä tahansa lähimmäistä. Samalla kun haastateltava esittää ammattikuntansa vastuullisina elinkeinonharjoittajina, hän rakentaa hevosityhteisöstä kuvaa lähimmäisistään aidosti huolta pitävänä yhteisönä.

Vastuupuheen motivoijana ei toimi ainoastaan hevonen. Myös nuoriso esitetään ryhmänä, josta kannetaan erityistä vastuuta. Tässä puheessa nuoriso ei ole hoidon ja kasvatuksen kohde sinänsä, kuten ravihevokset, vaan hevosityhteisön jäsenyyteen ja sen arvomaailmaan ja sitä kautta yhteiskuntakelpoisiksi kansalaisiksi kasvatettavia yksilöitä. Seuraavassa esimerkissä haastateltava rakentaa hevosityhteisöstä sosiaalisesti, kulttuurisesti ja paikallisesti omanlaistaan, vastuuntuntoista yhteisöä tuomalla esille raviurheilun piiloagendan kasvattaahevostalouden piirissä toimivista nuorista vastuunsa tuntevia, työtä, esivaltaa ja vanhempiaan kunnioittavia kansalaisia:

Haastattelijä: Mitä myönteisiä piirteitä näät raviurheilussa?

Nainen, 20 v.: No tähän kerää paljo samanhenkistä porukkaa, pysyy semmonen hyvä kontakti ihmisiin ja näin ja sit tota paljo nuoria kerää tää harrastus, nuoret pysyy tässä raviurheilussa ne tulee mukaan siihen, saa hyvän pohjan elämälle siitä että ne oppii vastuuta, ne oppii hoitamaan asioita ja näin että...se on nuorisolle mun mielestä erittäin hyvä et jos ne tulee raviurheiluun mukaan niin ne oppii vastuun kantamista ja saa paljo vastuuta kaikista asioista, ja siitä saa hyvän pohjan elämälleen että niin sitä on itekki joskus oppinu että ((nauraa)) saanu ensin vastuuta nii osaa tavallaan elämässä toimia sitten – – (Yksilöhaastattelu 2)

Haastateltava tuo vastauksensa aluksi esille hevosityhteisön yhdenmukaisuuden. Sen jälkeen hän siirtyy tuottamaan hevosityhteisöstä vastuullista ryhmää kertomalla, miten liittyminen yhteisön jäsenyyteen kasvattaa nuoria ihmisiä vastuuntuntoisiksi kansalaisiksi. On kiinnostavaa, että haastateltava vastaa haastattelijan esittämään kysymyksen raviurheilun myönteisistä piirteistä esittämällä raviurheilun toimintana, joka kasvattaa sen piiriin kuuluvista nuorista vastuuntuntoisia kansalaisia. Miksi haastateltava rakentaa vastauksensa raviurheilun myönteisistä piirteistä tukeutumalla vastuun puhetaaraan? Miksi hän ei tukeudu esimerkiksi elämyksellisyyteen, siihen miten raviurheilu tarjoaa yleisölle aitoja elämyksiä kiihkeän ja jännittävän kilpailun kautta? Yhteisöllisyyden näkökulmasta tarkasteltuna kysymyksen vastaaminen haastateltavan tavalla tarjoaa hänelle mahdollisuuden hevosityhteisön määrittelemiseen sosiaaliseksi ja vastuuntuntoiseksi ryhmäksi. Esittäessään raviur-

heilun nuorison kasvattajana vastuunsa kantaviksi kansalaisiksi haastateltava tuottaa näkemystä hevostalouden harjoittajista, ravihevosten kasvattajista ja valmentajista sosiaalisesti, kulttuurisesti ja paikallisesti omanlaisenaan yhteisönä, jonka täysivaltainen jäsenyys edellyttää paitsi erikoistunutta osaamista ja näyttöjä, myös yhteistä arvomaailmaa, ymmärrystä siitä mikä on oikein ja toivottavaa. (Ks. myös Cassidy 2002; 2007; Binde 2011; Raento & Härmälä 2012.)

Elämyksellisyden puhetapa

Ravihevosten kasvattajat ja valmentajat jäsentävät raviurheilua ja rahapelaamista paitsi hevosityhteisön myös raviyleisön näkökulmasta. Kun kasvattajat ja valmentajat jäsentävät sosiaalista todellisuuttaan raviyleisön näkökulmasta, he tukeutuvat elämyksellisyden puhetapaan. Kuten seuraavasta esimerkistä ilmenee, kasvattajat ja valmentajat määrittelevät itsensä viihdeteollisuuden ammattilaisiksi, joiden tehtävänä on tuottaa elämyksiä yleisölle sekä hevosten hienojen juoksusuoritusten että niiden tarjoamien pelikohteiden kautta:

Mies, 50 v.: No mun mielestä se on niinku ihan mikä tahansa ammatti joka on niinku... täähän on vähän niinku... viihdeala tavallaan että ihmisille elämyksiä yritetään ((naurahtaa)) tuottaa.

Mies, 34 v.: No kyllä... justiin niinku toi Mika sano tästä että tää on niinku tarjotaan näitä elämyksiä ja ja tuota on niinku tavallaan semmosta... tietyllä tapaa ajattelisin että se on semmosta viihdeteollisuutta et tarjotaan pelaajille niitä pelikohteita ja... ja yleisölle hienoja suorituksia ja... sitä sitä kautta sen vois niinku... mä oon joskus... ri- rinnastanu niinku muu- justiin tällai niinkun muuhunkin vii- viihdebisnekseen. (Ryhmähaastattelu 2)

Elämyksellisyden puhettavan avulla raviyleisö jaetaan kahteen osaan sen perusteella, millaisia elämyksiä se raveista etsii. Yhtäältä on yleisö, jolle elämykset syntyvät ravien ilmapiiristä: valoista, äänistä, mukaansatempaavista selostuksista, kaviouran kiihkeistä otteluista ja arenan tähdistä, hevosista. Tälle yleisölle rahasta pelaaminen on raveissa käymiseen nähden toissijaista tai jopa yhdentekevää. Toisaalta on yleisö, joka hakee elämyksiä raviurheilun tarjoamasta rahapelaamisen mahdol-

lisuudesta. Tälle yleisölle ravien ilmapiiristä aiheutuvat elämykset näyttäisivät olevan pelaamiseen ja siinä menestymiseen nähden toissijaisia. Kummallakin yleisöryhmälle kuitenkin hevonen on ensisijainen elämysten tuottaja. Hevonen antaa kaupunkilaiselle kosketuksen aidosta ja alkuperäistä maaseutuelämästä sekä tarjoaa mahdollisuuden kokeilla onnea vedonlyönnin kohteena:

Haastattelija: Mitä myönteistä näette raviurheilussa?

Mies, 41 v.: Kyllä mä näen tietysti sen että täällä pärjää ilman Totoaki -- se totoaminen... veikkaaminen se on vaan pieni osa et se elämyksellisyys hevosta ja sitten se hevonen itesään... nuoret ihmiset enää tuskin näkevät hevosta tai isompia eläimiä ei näy tänä päivänä missään et se mahdollisuus päästä hevosta lähelle on yks asia ja sitten tietysti se että se on urheilua tulee onnistumisia ja epäonnistumisia siinä on sitä draamaa on draaman kaarta yhdessä juoksussa ja... se on vähä niinku hyvää teatteria sitte että ja totoaminen tuo sitte oman puolensa siihen että... mulle se ei oo niinku välttämätön mutta jos mulla on ihmisiä jotka ei oo ravien seuraajia niin se on tavallaan hyvä sitten se kiinnekohta taas olla sinne pelaamiin -- (Yksilöhaastattelu 1)

Haastateltava rakentaa raviurheilusta elämysteollisuutta, jonka vetovoima syntyy sekä yleisön halusta palata juurilleen maaseudulle että raviurheiluun liittyvästä mahdollisuudesta osallistua hevospelihin. Ravit tarjoavat kaupunkilaisille yhteyden elävään eläimeen, hevoseen ja tuottavat aitoa vuorovaikutusta maaseudun ja kaupungin välille. Raviurheilu tarjoaa yleisölle paitsi mahdollisuuden palata juurilleen myös mahdollisuuden solmia sosiaalisia suhteita ja päästä seuraamaan kilpailun tuottamaa draamaa. Hevosvedonlyönnin tuottamien pelivoittojen mahdollistaman taloudellisen pääoman lisäksi ravit tarjoavat osallistujille kulttuurista pääomaa – asiantuntijuutta ja statusta, jota tuotetaan esittämällä vedonlyönti taitoa ja itsekontrollia edellyttävänä toimintana:

Haastattelija: No entäs tää pelaamispuoli pelaatteko totopelillä ja jos ette pelaa tai... tehdäänkö että miten kuvailisitte tätä pelaamista tätä raviurheilua sitten että... minkälaisia näkemyksiä teillä on siitä?

Mies, 46 v.: Pelaaan tosi harvoin että muutaman kerran vuodessa ja muutamalla kymmillä että... varmaan johtuu siitä että mä en jaksa perehtyä tai jos haluais pärjätä peleissä niin täy-

tys...sillain seurata niitä hevosia että vähän tietäis että miten on mennä aikasemmin että...jotakin näkee tietysti tosta ohjelmasta mutta ei se kerro läheskään koko totuutta että...se on mulle ainakin liian työlästä ((naurahtaa)).

Nainen, 51 v.: Joo mää en en myöskään varmaan suunnilleen saman verran pelaan vuoden aikana et mä on vähän taika-uskonekone ettei ainakaan omia hevosia voi pelata et sit ne ei pärjää jos omia pelaa että.

Mies, 50 v.: Sama on mullakin että. (Ryhmähaastattelu 1)

Ravihevosten kasvattajat ja valmentajat kertovat, ettei hevosvedonlyönti kuulu heidän harrastuksiinsa, ja he pitävät vedonlyöntiä vain yhtenä raviurheilun piirteenä. Aiemmassa haastattelukatkelmassa tuotiin kuitenkin esille, että yleisön osoittama kiinnostus raviurheilua kohtaan syntyy osaltaan sen mahdollistamasta hevosvedonlyönnistä. Jos ravihevosista ei voisi lyödä vetoa, totoravien yleisömäärä olisi luultavasti kansallisten este- tai kouluratsastuskilpailujen yleisömäärien luokkaa. Haastateltavat korostavatkin, että rahapelaaminen on hevosomistajien panosten rinnalla modernin 1900-luvun lopulla syntyneen elinkeinomuotoisen raviurheilun edellytys:

Haastattelija: Miten te näätte tän pelaamisen muuten tässä kokonaisuudessa?

Mies, 50 v.: No se on tärkein asia siis tässä, ei tää muuten toimi tää koko homma jos ei sitä peliä ole...niin tähän loppus...ihan...kokonaan.

Nainen, 51 v.: Hmm

Mies, 46 v.: Kyllä se näin...näin on.

Mies, 50 v.: Eliikkä se pitää tän hevostalouden pystyssä.

Nainen, 51 v.: Kyllähän se tietysti on semmonen...palapeli että kaikkia tarvitaan mutta pelaajat totta kai on se...varmaan tää suurin...osa mutta myös...pääosan esittäjät tarvitaan ne ei taas...pelatessa jos ei oo hevosia eikä valmentajia.

Mies, 50 v.: Niin totta kai se hevosen omistajahan on se oikeestaan se tärkein et joka omistaa sen hevosen ((naurahtaa)) jos ei...niitä ole niin sitten ei ole totta kai sitten näitä mitä pelataan että...mutta siis kyllä siis mistä se raha tulee niin se tulee sieltä pelistä -- mutta se on vaan niin kylmää...kun se raha on se mikä tän...mikä tän homman pitää niinkun pyörimässä niin tota...kyllä se vaan ((naurahtaa)) () niitä palvelee. (Ryhmähaastattelu 1)

Haastateltavat tuottavat yhteistä ymmärrystä siitä, miten raviurheilussa rahapelaaminen, ravihevos-

ten kasvattaminen, omistaminen ja valmentaminen kietoutuvat tiiviisti yhteen. Yhtäältä ei olisi raviurheilua, eikä sen ympärille muodostunutta elinkeino ilman rahapelaamista. Toisaalta taas ei olisi rahapelaamista ilman raviurheilua ja siihen liittyvää elinkeino. Vaikka kaikki haastateltavat ilmaisevat samanmielisyyttä raviurheilun ja rahapelaamisen riippuvuudesta, yksi haastateltavista tuo viimeisessä puheenvuorossa esille rahapelaamisen sotivan hänen omaa arvomaailmaansa vastaan. Hän rakentaa moraalisen kannanottonsa sanavalinnallaan: ”se on vaan niin kylmää...kun se raha on se mikä tän...mikä tän homman pitää niin kun pyörimässä”. Näin haastateltava tulee implisiittisesti asettaneeksi vastakkain paikallisen hevosten jalostustoiminnan ja kansainvälisen rahapeli- ja viihdeteollisuuden.

Ravihevosten valmentaminen, omistaminen ja niillä kilpaileminen esiintyvät aineistossa ääneen lausuttuna hevosityhteisön identiteetin ilmauksena, johon liittyy ihanne hiljalleen katoavasta, yksinkertaisesta, hitaasta ja perinteitä kunnioittavasta hevosmielistäidosta, elämäntavasta ja kulttuurisista arvoista. Paitsi rahapelaamisen myös rahapelaajien nähdään edustavan hevosityhteisölle vierasta kansainvälistä arvomaailmaa. Haastateltavat esittävät rahapelaajat paitsi raviurheilun rahoittajina myös yksilöllisiä valintoja tekevinä kuluttajina, joiden kiinnostuksesta hevostalouden harjoittajien on kilpailtava. Kulutusvalinnoistaan itsenäisesti päättävälle pelaajalle hevosvedonlyönti on vain yksi rahapeli muiden joukossa, jota voi pelata ajasta ja paikasta riippumatta. Kuten seuraavasta esimerkistä ilmenee, kulutusvalinnoistaan itsenäisesti päättävä pelaaja on raviurheilun näkökulmasta ongelmallinen, koska hän ei jaa samaa arvomaailmaa hevostalouden harjoittajien kanssa:

Haastattelija: Jos voisitte ajatella tätä omaa sisästä lajin kehitystä eritoten etäpelin kehitystä, nii onks se ollu siunaukseksi vai katastrofiksi?

Mies, 74 v.: Joo kyl se...kyllä se ihan ihan pakko että ja just toi nettipeli ja tommonen että siinä se on pakko olla siel mukana mutta tota ni sitte se taas aiheuttaa sitä että täällä on tyhjää...ja sitte sitä vuotaa niin paljo muualle, sitä tulosta. -- Minusta se on se ulkomaille pelaaminen on...kanssa ihan tyhmää se vie...se vie mielenkiinnon omista...omista totoraveista kun pelurit, en minä tiä sä oot peluri mutta jos sää opit tunteen

noi...noi noi ruotsalaiset tai ja ranskalaiset hevoset ja kuskit...
niin...niin si- siellähän on aina potit isompia...siellä on suu-
rempi mahdollisuus voittaa ni sit- se sää lakkaat aattelemasta
näitä suomalaisia raveja. (Ryhmähaastattelu 3)

Haastattelija kysyy haastateltavien mielipidettä raviurheilun kehityksestä, jonka seurauksena osa hevospeleistä on siirtynyt internetiin. Haastateltavan mielestä internetin välityksellä tapahtuva rahapelaaminen on kaksiteräinen miekka: vaikka raviurheilu on nykyään yhä enemmän riippuvainen siellä tapahtuvasta pelaamisesta, se tyhjentää raviradat pelaavasta yleisöstä ja vähentää näin raviratojen tuottoa. Haastateltava rakentaa internetin kautta pelaavista mielikuvaa voittoa saalistavina ”pelureina”, joiden halu maksimoida pelivoittoa uhkaa lopulta koko suomalaisen raviurheilun tulevaisuutta. Puheenvuoroillaan hän haastaa nyky-yhteiskunnan kehityksen, joka mahdollistaa rahan, tavaroiden ja ihmisten vapaan liikkumisen ja siten rapauttaa myös raviurheiluun elimellisesti liittyvän yhteisöllisyyden. Globalisaation aiheuttamaan uhkaan ovat hevostalouden harjoittajien instituutiot jo vastanneetkin, esimerkiksi Ruotsin hevosityhteisöjen pelijärjestö ATG (Aktiebolaget Trav och Galopp) päätti kesällä 2013 kieltää niin sanotun robottipelaamisen Ruotsissa ja Ruotsiin. Kielto koski tietokonepohjaisten ohjelmien ja pelialustojen käyttöä hajotettaessa suuria V-pelien järjestelmiä rivikohtaisiksi peleiksi. Kielto oli seurausta globaalien pelimaailman taistelusta, jossa Ruotsi haluaa suojella oman kansankotinsa kruunupelaajia vierasmaalaisilta peliammatilaisilta.

Ravihevosten kasvattajien ja valmentajien tavassa asettaa raviyleisö vastakkain sen perusteella, mitkä heidän intressinsä ovat, voi nähdä Mahlmanen (2003) esiin nostaman hevostalouspuheen kestopuheen – synty ja rikos vastaan hyöty – syntiin ja rikokseen kytkeytyvän arvomaailman sekä hyötyyn artikuloituvan rahasta pelaamisen laajempaan kulttuurisena jäsenystapana. Ravihevosten kasvattajien ja valmentajien haastattelupuheen analyysi paljastaa, että raviurheilun identiteetti on vieläkin lujasti kiinnittynyt agraariseen historiaansa, maaseudun vähävaraisuuteen ja alisteiseen asemaan suhteessa kaupunkeihin. Tämä on kiinnostavaa, koska 2000-luvun markkinaorien-

toituneessa ideologiassaan julkisuus, hevostalouden instituutiot ja valtiovallan edustajat pitävät raviurheilun imagoa vanhanaikaisena ja staattisena, joka kaipaa uudistamista. Houkutellakseen nuoria urheiluedonlyönnistä kiinnostuneita kaupunkilaisia seuraamaan raviurheilua ja osallistumaan hevospeleihin on esimerkiksi Fintoto pyrkinyt erilaisten markkinaoperaatioiden avulla liittämään raviurheiluun mielikuvan ”nuorekkaasta, vauhdikkaasta ja menestyvästä” urheilulajista (ks. Raento & Härmälä 2012).

Kehittämisen puhetapa

Viimeisin ravihevosten kasvattajien ja valmentajien haastattelupuheesta identifioitu puhetapa on nimetty kehittämisen puhetavaksi. Haastateltavat tukeutuvat tähän puhetapaan jäsentäessään sosiaalista todellisuuttaan hevostalouden instituutioiden, Suomen Hippoksen ja raviratojen näkökulmasta. Myös kehittämisen puhetavalle on tyypillistä, että sen avulla asetetaan vastakkain maaseudun perinteinen elämäntapa ja moderni markkinatalouden elinkeinonharjoittaminen. Tukeutuessaan kehittämisen puhetapaan haastateltavien voi tulkita arvioivan maaseutua raviurheilun ongelmien sekä niiden ratkaisemisen näkökulmasta. Seuraavassa esimerkissä haastateltavat tuottavat raviurheilun staattisena, perinteisenä ja vanhanaikaisena yleisölajina, jonka imagoa pitää uudistaa:

Mies, 25 v.: Tulis vaan semmone positiivine kierre sitten ku...
ku nää sit...nää kasvais niinkun nää ravit ja...enemmän ihmisiä tulis et ne...ko sais sitä niinku imagoo ylös. (Yksilöhaastattelu 10)

Mies, 36 v.: Joo ei niinku itse tapahtumissa oo mitään negatiivista mut onhan ne vähän jämähtäny sinne mistä ne on varmaan joskus alkanukki...et jotain mitä (—) tekee omal sarallaan ja mitä sit taas niinku meilläkin on porukkaa tässä ympärillä niin yritetään saada vähän niinku nuorempaa porukkaa ja kaveriporukkaa huokuteltu ketkä ei oo koskaan ollu raveissa ja luulee et tääl o pelkästään mannei, en sano et se on se aino negatiivinen osuus mutta niinkun...se että mielikuva ihmisillä on väärä...vaan sitä voi myöskin niinkun muuttaa. (Yksilöhaastattelu 9)

Haastateltavat esittävät, että ravien vanhakan-
taista imagoa pitää muuttaa, jotta nuori urheiluve-

donlyönnistä kiinnostunut yleisö saataisiin raviyleisön joukkoon. Nykyisellään raviurheilun imago on paitsi vanhahtava, myös osin väärä. Haastateltavien mukaan ainoa lääke raviurheilun yleisökatoon on rakentaa sille uusi identiteetti maaseudun pussihousumiesten harrastustoiminnasta moderniksi elinkeinonharjoittamiseksi. Haastateltavat tulevat näin tuottaneeksi ryhmästään ja raviurheilusta kuvaa osana kansainvälistä viihdeteollisuutta. Näin he implisiittisesti haastavat näkemyksen raviurheilun perimmäisestä tarkoituksesta hevosyhteisön elämäntavan ja sen harjoittaman jalostustoiminnan rahoittajana. Hevostalouden harjoittajien keskuudessa vallitsee kuitenkin vahva erimielisyys raviurheilun perimmäisestä tarkoituksesta, siitä miksi hevoset juoksevat kilpaa ja mikä motivoi ihmisiä hevosurheilun pariin (ks. Raento & Härmälä 2012). Haastateltavat tunnustavat yhteisössään vallitsevan kahtiajaon ja yrittävät ratkaista sen:

Mies, 36 v.: Okei...toivon mukaan kunnioitetaan niinkun perinteitä, onhan täs perinteitä varsinkin suomenhevos puolella ja kehitetään sitä niinkun huippu-urheilu osuutta et...se jää monesti niinku huomioimatta et se on kuitenkin niinku huippu-urheilu...kaikki se valmennustyö ja muut ja sit ku ollaan kuitenkin eläinten kanssa et ne ei pysty kertoo et jos jotain koipee vähän kivistää vaan niinkun, se urheilu puoli niin sen esiletuominen ja tota...perinteiden kunnioittaminen mut myöskin sen niinku...vähän niinkun modernisoiminen – – (Yksilöhaastattelu 9)

Haastateltava esittää hevosyhteisössä vallitsevan erimielisyyden ratkaisuksi perinteisen hevostalouden, suomenhevosen jalostus- ja kasvatustoiminnan pitämistä pääosin ennallaan, ja samalla raviurheilun kehittämistä huippu-urheiluksi, joka pystyisi vastaamaan ranskalaisten ja ruotsalaisten ravurien asettamiin haasteisiin. Mittavan harrastustoiminnan lisäksi Suomessa harjoitettava hevostalouden on nykyään myös yritystoimintaa – eritoten lämminveriravureiden osalta. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että perinteinen ja romantisoitu mielikuva maanviljelijästä, joka kasvattaa lahjakkaasta varsastaan huippuravurin voittamaan suuria rahasummia niin kasvattajalleen kuin vedonlyöjille ei ole ollut todellisuutta enää pitkään aikaan, jos koskaan. Ravihevosten kasvatusta onkin muuttunut

maanviljelijöiden harrastuksesta valtakuntien rajat ylittäväksi, rahavaltaiseksi ja viimeisintä jalostusteknologiaa hyödyntäväksi toiminnaksi, jossa maailman huippuperiyttäjäoriiden pakastespermalla käydään kansainvälistä kauppaa.

Kehittämispuhetta voi pitää uskomusjärjestelmänä, jonka avulla hevosyhteisön jäsenet pyrkivät tuottamaan toivoa paremmasta tulevaisuudesta sekä hankkimaan hallinnan tunnetta globalistuvan yhteiskunnan epävarmoina aikoina. Kehittämisen puhetapa ei ole pelkästään haastateltujen hevostalouden harjoittajien käyttämä tapa jäsentää raviurheilua. Myös hevostalouden instituutiot tukeutuvat tähän puhetapaan argumentoidessaan markkinaorientoituneen ideologiansa puolesta. Esimerkiksi hevosvedonlyönnistä vastaava Fintoto tavoitteli 2000-luvun alussa hevospelialan kasvua pyrkimällä muuttamaan raviurheilun vanhanai-kaista mielikuvaa aktiivisella markkinointityöllä. Fintoton harjoittama markkinaorientoitunut kehittäminen ei määritä pelkästään suomalaisen hevostalouden sisällä vallitsevaa liikettä. Usko kehittämisen avulla tuotettavaan hyvään – innovaatiouско – määrittää koko suomalaista yhteiskuntaa. Innovaatiouskon ytimen muodostaa lupaus siitä, että ihmisen kyky kehittämiseen vahvistaa väistämättä kansallista kilpailukykyä ja luo vetovoimaisen ilmapiiriin, joka puolestaan synnyttää työpaikkoja ja vaurautta (Valaskivi 2012).

Maaseudun moninaiset merkitykset

Artikkelin tavoitteena oli eritellä hevostalouden harjoittajien, ravihevosten kasvattajien ja valmentajien haastatteluaineistoa analysoimalla, mitä merkityksiä raviurheilu ja siihen kytkeytyvä rahapelaaminen saavat, kun maaseutua käytetään puheen tulkinnallisena voimavarana. Kuten aineiston analyysistä ilmenee, hevostalouden harjoittajat jäsentävät raviurheilua ja siihen kytkeytyvää rahapelaamista tukeutumalla kolmeen puhetapaan, jotka on nimetty vastuun, elämyksellisyyden ja kehittämisen puhetavoiksi. Jokainen puhetapa asettuu omaan kontekstiinsa: vastuupuhe hevosyhteisön, elämyksellisyyden puhe raviyleisön ja kehittämispuhe ravi-instituutioiden näkökulmaan. Jokaisella pu-

hetavalla on myös oma tehtävänsä. Vastuupuheen avulla hevosityhteisöstä rakennetaan maaseudun perinteisiin arvoihin tukeutuvaa ammattikuntaa, joka vieroksuu 2000-luvun hevostalouden markkinaorientoitunutta ideologiaa. Elämyksellisyyden puhettavalla osoitetaan hevosityhteisön tehtävä paitsi tuottaa maaseutumaisia elämyksiä niitä kaipaaville kaupunkilaisille, myös tarjota pelikohteita urheiluviedonlönnyntistä kiinnostuneille pelaajille. Kehittämisen puhettavalla haastateltavat sekä tekevät eroa hevostalouden harrastajien ja elinkeinon harjoittajien välillä että ottavat etäisyyttä perinteiseen maaseudun hevostaloutta määrittävään arvomaailmaan. Näin he rakentavat kuvaa nykyisistä hevostalouden harrastajista dynaamisina ja kansainvälisinä viihdeteollisuuden ammattilaisina.

Haastateltavat antavat raviurheilulle, rahapelaamiselle ja niiden suhteelle erilaisia merkityksiä riippuen siitä, mistä näkökulmasta he niitä jäsentävät. Vastuun puhettavassa rahapelaaminen näyttää riviurheilulle alisteisena, sitä tukevana toimintana: rahapelaamisen kautta saatavat tuotot mahdollistavat hevostalouden harjoittamisen sekä hevosityhteisön maaseutumaisen elämäntavan. Elämyksellisyyden puhettavassa raviurheilu ja rahapelaaminen näyttävät puolestaan toisiaan täydentävinä toimintoina: kumpakaan ei voisi harjoittaa ilman toista. Kehittämisen puhettavassa raviurheilu asettuu alisteiseen asemaan suhteessa rahapelaamiselle: raviurheilun tehtävänä on tarjota kansainväliselle peli- ja viihdeteollisuudelle toimintaedellytykset ja -puitteet.

Puhetapojen näkökulmien muutoksen voi tulkita ajallisten siirtymien heijastumaksi maatalousvaltaisesta Suomesta jälkieteollistuneeseen ja globalisoituneeseen eurooppalaiseen Suomeen. Tällöin hevosen ja hevostalouden funktio näyttää muutosena hevostyöstä ja työhevosesta urheilu- ja viihdehevosen kautta lopulta rahasta pelaamisen kohteeksi. Hevostalouden harjoittajien käyttämien vastuun, elämyksellisyyden ja kehittämisen puhetapojen avulla ei pelkästään jäsenetä raviurheilua, rahapelaamista ja niiden suhdetta, vaan puhettavat toimivat myös hevostalouden harjoittajien ja hevosityhteisön identiteetin rakentamisen välineinä.

Identiteetin rakennustyössä haastateltavat käyttävät maaseutua puheen resursseina joko myönteis-

sessä tai kielteisessä merkityksessä. Maaseudulle annetaan myönteisiä merkityksiä erityisesti silloin, kun haastateltavat rakentavat hevosityhteisön identiteettiä vastuullisena paikallisyhteisönä, jonka arvomaailma on yhdenmukainen maaseudun arvomaailman kanssa. Maaseudun arvomaailmaan tukeutumalla haastateltavat tulevat esittäneeksi hevosityhteisön ahkeraksi ja työteliääksi, esivaltaa ja lähimmäisiään kunnioittavaksi ryhmäksi.

Maaseutu ja sen arvomaailma ei toimi ainoastaan hevosityhteisön ryhmäidentiteetin tuottamisen resursseina. Sen avulla rakennetaan myös hevostalouden harjoittajien ammatillista identiteettiä. Maaseutu saa tällaisen tehtävän silloin, kun haastateltavat jäsentävät raviurheilua ja rahapelaamista elämyksellisyyden puhettavaan tukeutumalla. He rakentavat kuvaa hevostalouden ammatillisista, joiden tehtävänä on tarjota raviyleisölle mahdollisuus paitsi palata menneeseen, paikalliseen yhteisöelämään myös päästä osalliseksi kansainvälisen peli- ja viihdemaailman tarjoamista elämyksistä.

Rakentaessaan ammatillista identiteettiään haastateltavat eivät aina anna maaseudulle myönteisiä merkityksiä. Silloin kun haastateltavat painottavat elinkeinonharjoittamistaan osana kansainvälistä viihdeteollisuutta, maaseutumainen, staattinen, perinteinen ja imagoltaan vanhanaikainen raviurheilu näyttää elinkeinon kehittämisen esteenä. Pelkät vanhat ihanteet maaseutumaisesta yhteisöllisyydestä eivät enää riitä hevostalouden pyörittämiseen. Maailma ja raviurheilu sen ohella ovat muuttuneet yhteen kietoutuneeksi järjestelmäksi, jossa tieto, ihmiset, raha ja tavarat kulkevat vauhdikkaasti paikasta toiseen. Tässä tilanteessa hevosturheilun on etäännyttävä kansallisilta, agraareilta juuriltaan, jotta se voisi vastata kansainvälisen kilpailun asettamiin haasteisiin.

Zygmunt Baumania (2002: 220) soveltaen ja näkökulmaamme laajentaen voi todeta, että 2010-luvulla kansalaisyhteiskunnan hevosityhteisön ja julkisen vallan hevostalouden romanssi vetelee viimeisiin. Hevostalous katkoo samalla kahleitaan perinteisestä maaseudusta matkatessaan globaalin kilpailun alttarille. Kyseessä on jo 1970-luvulta ponnistava prosessi, jossa valtiolta on edellyttänyt hevostalouden rahoittavan toimintansa itse, eikä alaa tueta julkisilla budjettivaroilla, kuten uuden

ajan alusta alkaen oli tapahtunut. Päinvastoin vuodesta 1982 on osa ravin rahapelien tuotosta siirretty alan ulkopuolelle hyvinvointivaltion toiminnan rahoittamiseen. (Mahlamäki 2003.)

Teoksessaan *Sosiaalisesta työnjaosta (De la division du travail social, 1893/1990)*, Émile Durkheim esitti, että ihmisille on tärkeää pystyä luokittelemaan itsensä. Yleisenä sääntönä voidaan pitää, että tavassa luokitella itsensä – identiteetin rakentamisessa – ei ole niinkään kyse siitä, mitä ihminen tekee, kuin siitä, mihin hän tuntee kuuluvansa. Jos hevostalouden harjoittajien haastatteluaineistoa tulkitaan identiteetin rakentamisen näkökulmasta, voidaan nähdä, ettei hevosten kasvattajilla ja valmentajilla ole yhtä yhteistä tapaa luokitella itseään. Täydellinen yhtenäisyys ei olisi mahdollistakaan, koska hevosityhteisö on jo modernin alkuaajoista lähtien jakautunut kansalaisyhteiskunnan ja julkisen vallan hevostalouden toimijoihin. Hevosityhteisöjä ovat säädelleet vastakkainasettelu ravihevokset vastaan työhevokset, lämminveriset vastaan suomenhevokset sekä hevostalouden uuden ammatillistumisen myötä vastakkainasettelu ammatilliset vastaan amatööriit ja raviurheilijat vastaan ratsastajat.

Hevosia ja niihin liittyviä käytäntöjä voidaan kategorisoida monin tavoin, esimerkiksi käyttöön, mielikuviiin, biologiaan tai kulttuuriin jaotteluihin tukeutumalla. Pauliina Raento (2012: 142–143) on todennut, että Mahlamäen esittämät vastinparit elävät edelleen, mutta kansainvälistymisen seurauksena ne ovat monimutkaistuneet – ryhmät sekoittuneet ja verkottuneet uusin tavoin.

Kun haastatteluaineistoa tarkastelee suhteessa siihen, miten haastateltavat käyttävät 2010-luvulla maaseutua puheensa tulkinnallisena voimavarana, näyttää siltä, että hevosityhteisö on edelleen jakaantunut identiteetiltään kahteen ryhmään: perinteitä kunnioitaviin hevostietäisiin ja markkinatalouteen tukeutuviin peli- ja viihdealan ammattilaisiin. Vaikka ravihevosten kasvatus onkin pääosin muuttunut maanviljelijöiden harrastuksesta rahavaltaiseksi ja teknologiaa hyödyntäväksi jalostustoiminnaksi, hevosityhteisölle ei ole muodostunut yhteistä näkemystä raviurheilun perimmäisestä tarkoituksesta. Kun sen tarkoitus on yksille toimia kansainvälisen viihdeteollisuuden areenana, toisille se on yhä keino mahdollistaa hevosityhteisön elämäntapa

ja sen harjoittama, osin perinteisiin sitoutunut jalostustoiminta.

Kiitokset

Kiitämme Alkoholitutkimussäätiötä ja Pelitoiminnan tutkimussäätiötä, jotka ovat mahdollistaneet tämän artikkelin kirjoittamisen myöntämällä rahoituksella. Lisäksi kiitämme Teivon ravikeskusta ja Oulun ravirataa mahdollisuudesta päästä keräämään artikkelin tutkimusaineisto.

LÄHTEET

- Alasuutari, Pertti 2011. Mielikuvien muutos ja pysyvyys: Maaseutukäsite suomalaislehdissä 2000-luvulla. *Maaseudun uusi aika* 19(1): 17–32.
- Alasuutari, Pertti 1996. Toinen tasavalta: Suomi 1946–1994. Vastapaino, Tampere.
- Bauman, Zygmunt 2002. *Notkea moderni*. Vastapaino, Tampere.
- Benson, Michaela & Karen O'Reilly 2009. Migration and the Search for a Better Way of Life: A Critical Exploration of Lifestyle Migration. *Sociological Review* 57(4): 608–625.
- Binde, Per 2011. Trotting territory: The cultural realm of Swedish horse betting. Teoksessa: Raento, Pauliina & David G. Schwartz (toim.). *Gambling, Space, and Time: Shifting Boundaries and Cultures*. University of Nevada Press, Reno. 107–128.
- Cassidy, Rebecca 2007. Horse people. *Thoroughbred culture in Lexington and Newmarket*. The Johns Hopkins University Press, Baltimore.
- Cassidy, Rebecca 2002. *The sport of kings. Kinship, class and thoroughbred breeding in Newmarket*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Clarke, John, Chas Critcher & Richard Johnson 1979. *Working Class Culture: Studies in history and theory*. Hutchinson & Co. Publishers, London.
- Crump, Jeff R. 2003. Finding A Place In The Country: Exurban and Suburban Development in Sonoma County, California. *Environment and Behavior* 35(2): 187–202.
- Durkheim, Émile 1990. *Sosiaalisesta työnjaosta*. Gaudeamus, Helsinki.
- Edilex 17/1935. Asetus toimenpiteistä hevostalouden edistämiseksi. Edilex 308/1927. Asetus vedonlyönnistä hevoskilpailuissa.
- Eklund, Erland, Kjell Andersson, Nora Brandt, Kirsi Rajala & Minna Lehtola 2007. Uudet hevoselinkeinot – haaste tutkimukselle ja yhteiskuntasuunnittelulle. *Maaseudun uusi aika* 15(2): 35–42.
- Fairclough, Norman 1997. Miten media puhuu. *Suom. Virpi Blom &*

- Kaarina Hazard. Vastapaino, Tampere.
- Kumpulainen, Mikko 2000. Kuolainta purren – tapaustutkimus raviurheilusta tämän päivän Suomessa. Hevostietokeskus, Kuopio.
- Kupiainen, Jari & Erkki Sevänen 1994. Esipuhe. Teoksessa: Kupiainen, Jari & Erkki Sevänen (toim.). Kulttuurintutkimus. Johdanto. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. 7–8.
- Lehtonen, Mikko 1996. Merkitysten maailma: Kulttuurisen tekstin tutkimuksen lähtökohtia. Vastapaino, Tampere.
- Leinonen, Riitta-Marja 2013. Palvelijasta terapeutiksi. Ihmisen ja hevosen suhteen muuttuvat kulttuuriset mallit Suomessa. Acta Universitatis Ouluensis, Oulu.
- Lever, William F. 1993. Reurbanisation – The Policy Implications. *Urban Studies* 30: 267–284.
- Longrigg, Roger 1972. *The History of Horse Racing*. MacMillan, London.
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto 2013. Yrittäjyyttä maaseudulla. Saatavissa: http://www.mtk.fi/yrittajyyys/yrittajyytta_maaseudulla/hevosyrittajyyys/. [Viitattu 9.9.2013].
- Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä 2009. Maaseutu ja hyvinvoiva Suomi. Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko eduskunnalle. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisu 8/2009. Saatavissa: http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/987/Maaseutu_ja_hyvinvoiva_Suomi.pdf. [Viitattu 14.8.2013]
- Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä 2006. Suomen maaseutu 2015. Maaseudun kehittämistyön toimintaympäristön tulevaisuus. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja. Saatavissa: http://www.maaseutupolitiikka.fi/julkaisut/muut_julkaisut. [Viitattu 2.1.2014].
- Mahlamäki, Matti 2004. Katukiviltä pelipöydälle. Hevosjournalismin matka eläinsuojelusta, työn, urheilun ja viihteen kautta tototiskille. Esitelmä Tampereen Yliopisto, Mediatutkimuspäivät 30.–31.1.2004. Saatavissa: www.uta.fi/laitokset/tiedotus/mediatutkimuspäivät/työryhmä. [Viitattu 30.12.2013].
- Mahlamäki, Matti 2003. Pellolta Paanalle ja Pussihousumiehistä Patinpoikiin – hevosaloudesta talouden hevoseen: hevosen ja pelaamisen tarina Hippos-Suomessa. Suomen Hippos ry, Espoo.
- Nelson, Arthur C. 1992. Characterizing Exurbia. *Journal of Planning Literature* 6(4): 350–68.
- Nelson, Arthur C. & Kenneth J. Dueker 1990. The Exurbanization of America and Its Planning Policy Implications. *Journal of Planning Education and Research* 9(2): 91–100.
- Nenonen, Marko 1999. Juokse sinä humma. Teoksessa: Mauranen, Tapani (toim.): Maata, jäätä ja kulkijoita – Tiet, liikenne ja yhteiskunta ennen vuotta 1986. Edita, Helsinki. 144–367.
- O'Reilly, Karen & Michaela Benson (toim.) 2009. *Lifestyle Migration: Expectations, Aspirations and Experiences*. Ashgate, Farnham.
- Oksa, Jukka & Pertti Rannikko 1988. Puheenvuoroja maaseutupolitiikasta. Karjalan tutkimuslaitoksen monisteita n:o 7. Joensuu yliopisto, Joensuu.
- Pussinen, Sirpa 2013. Hevosyrittäjyyden tulevaisuuskauppa – valtakunnallisen Hevosyrittäjäseuran huippukuntoon -hankkeen (2010–2014) raportti. Hämeen Ammattikorkeakoulu, Hämeenlinna.
- Pussinen, Sirpa, Jukka Korhonen, Ilpo Pölonen & Rauni Varkia 2007. Kasvava hevosala. Hevosalan kehitysnäkymiä Suomessa. Laurea-ammattikorkeakoulu, Helsinki.
- Raento, Pauliina & Lassi Härmälä 2012. Suomalaisen ravipelaamisen muutos 2000-luvulla. Teoksessa: Raento, Pauliina (toim.). Rahapelaaminen Suomessa. Gaudeamus, Helsinki. 119–144.
- Schuurman, Nora 2012. "Hevoset hevosina": Eläimen ja sen hyvinvoinnin tulkinta. University of Eastern Finland, Joensuu.
- Suomen Hippos 2013. Konsernin vuosikertomus 2012. Suomen Hippos ry. Saatavissa: http://www.hippos.fi/files/6954/hippos_vuosikertomus_2012_lowres.pdf. [Viitattu 30.8.2013].
- Valaskivi, Katja 2012. Dimensions of innovationism. Teoksessa: Ny-näs, Peter, Mika Lassander & Terhi Utriainen (toim.). *Post-Secular Society*. Transaction, London. 129–156.
- Vettenniemi, Erkki 2008. Suomalaisen urheilun synty – ravisportti 1800-luvulla ja sen vaikutus ihmiskilpailuihin. Suomalaisen kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Willis, Paul 1978. *Profane Culture*. Routledge & Kegan Paul, London.
- Willis, Paul 1977. *Learning to Labour: How Working Class Kids Get Working Class Jobs*. Saxon House, Farnborough.
- Ylikangas, Heikki 1986. Käännekohtat Suomen historiassa – pohdiskelua kehityslinjoista ja niiden muutoksista uudella ajalla. WSOY, Helsinki.